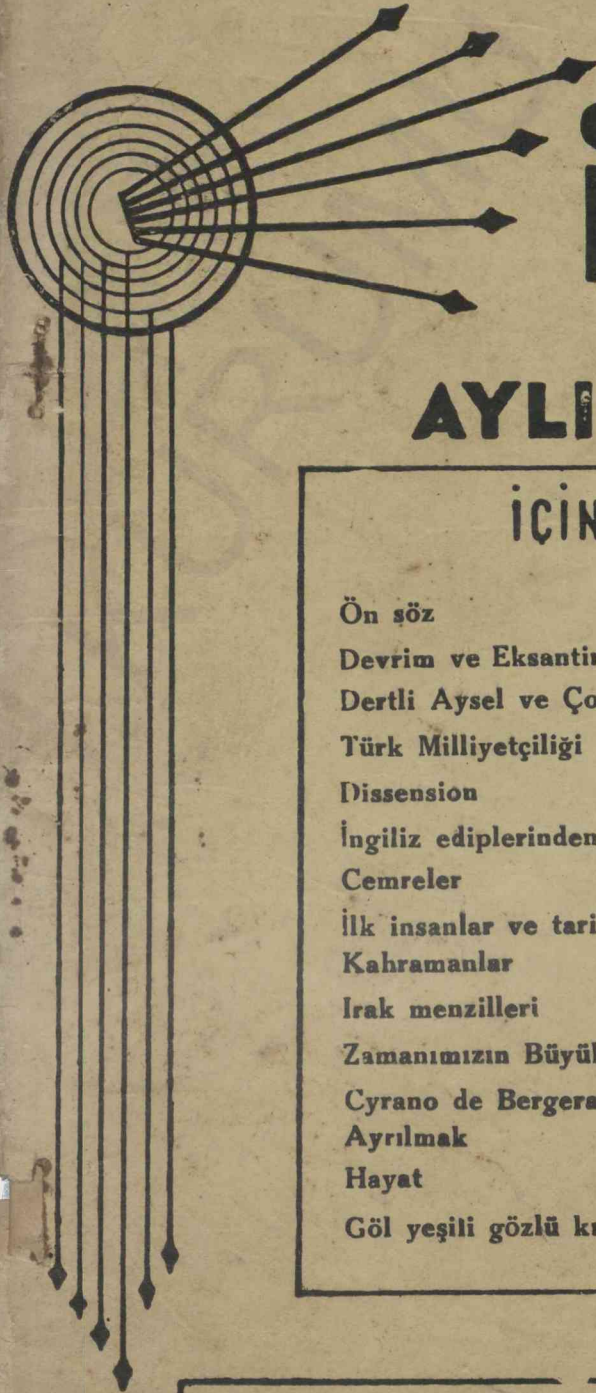

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Ön söz

Devrim ve Eksantirik Adam

Muammer M. Arda

Dertli Aysel ve Çoban

E. Tuğal

Türk Milliyetçiliği

Hulûsi Oral

Dissension

Naili Küçüka

İngiliz ediplerinden John Ruskin

Galip Sunay

Cemreler

İsmet Konur

İlk insanlar ve tarihin başlaması

Bürhan Saracoğlu

Kahramanlar

M. N. Arda

Irak menzilleri

Ata Lütfi Özdil

Zamanımızın Büyüklüğü

M, N. Arda

Cyrano de Bergerac (pyes)

M. N. Arda

Ayrılmak

CE M. Kın.

Hayat

M. Keçeli

Göl yeşili gözlü kız : Arethuse

Ce. M. Kın.

SAYI

23

24 - 25

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ — DENİZLİ

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI : 23, 24, 25

2 nci Kânun, Şubat,

1939

İMTİYAZ SAHİBİ : ETEM MUTLU

– Kıymetli Okuyucularımıza –

“ İNANÇ „ okuyucularına badema daha faydalı olmayı vâdediyor ve bunun için de kendine bir program çiziyor .

Memleketimizin münevverlerinin yazılarına, bu güne kadar olduğu gibi, yine hürmetle muntazır olduğunu arzederken onlardan da mümkün mertebe şiarının anlaşılmasını bekliyor ve badema yazılarını bu “ Yeni Ruh „ da yazmalarını rica ediyor .

Vatanımızın sakin ve güzel bir köşesi olan “ DENİZLİ „ muhakkak ki kültüre muhtaç ve susamış insanların diyarıdır. Onların bu ihtiyaçlarını her hangi bir Mecmua bu güne kadar tatmin edebilmiş değildir . Zira her kesin zannettiği gibi, kültür insan ruhunun en nadide bir meyvesi, en göz kamaştırıcı bir süsü veya lüksü değil ; fakat her kes için “ Hayatî bir ihtiyaç „ ve her kesin ruhuna göre hazırlanabilecek ve hazırlanması lâzım olan bir “ Gıdadır „ !

Kültür kelimesinden ne anlıyoruz :

“ Hayat „ ı tarif etmek imkânsız olmakla beraber yaşamak her kes tarafından denenmiş fakat pek nadir kimseler tarafından ve yine pek nadir aralarda tahakkuk ettirilebilmektedir.

5032933
1939, 23-25

Hepimizin her günkü beylik hayatımızdan kaçmak için kendimizi kahvelere, sinamalar, veya başka yerlere dar atması bunu pek güzel göstermektedir. Fakat kendinize bir kerre sorarsanız acaba niçin kahveye kaçıyorsunuz, niçin sinemaya gidiyorsunuz.

Biraz avunmak ve kendinizi unutmak için değil mi!

Avunmak! fakat iki türlü avunmak var:

1 — Cemiyetin dedikodusunu geniş getirerek, ıskambil kâğıtlarının tesadüfî cilvesine ihtiraslarımızı takarak, veya içimizden homurdanan gayri şûurî âleme yüz vererek ..

2 — Cemiyete müfid olarak (Konferanslar, konserler vererek), spor yaparak veya san'atın icazına kendimizi teslim ederek.

Müterâkki memleketlerdeki münevver halkın eğlencesi onları adileştirip sukût ettirmez, fakat asilleştirir ve yükseltir. İşte ruhu düşürmeden ve adileştirmeden fakat asilleştirerek yükselterek dinlendiren her çareye “ KÜLTÜR ” diyeceğiz.

İşte Mecmûumızın şırası okuyucularımıza asıl bir dinlenme, fakat yüksek âlemlere çıkaran bir dinlenme, vasıtası olmaktadır.

MECMUAMIZ :

1 — Memleket ruhunu tahlile çalışacak, bunun için ATATÜRKÜN dehasından ve İSMET İNÖNÜNÜN yol göstericiliğinden ve felsefenin aydınlatıcılığından istifade edecek.

2 — “ Gençliği Yetiştirmek ”, isteyecek ve bunun için ilmî, artistik telif ve tercüme değerli eserler tefrika edecek,

3 — Bir Roman veya Tiyatro tefrika edecek.

4 — Gençliğe bir yer ayıracak ve onlardan manzum, mensur yazılar bekliyecek,

5 — Hikâyeler verecek,

* * *

Devrim Ve Eksantirik Adam

Yazan : Muammer
Mecit Arda

Burada anlatmaya çalışacağım hisler “comportement,,lar bizim statik durumlu ruhlarımızın pek müstesna anlarında yarattığı asî, çırpınan, susamış hisler ve “Compontement,,lardır. Bunlara ancak eski klasik muvazenesini kaybetmiş, yenisini de sancılarla yaratmaya kalkışmış olan muztarip cemiyetlerin statik durumlu ferdlerinden pek müstesnalarında ve onların pek sayılı seneleri zarfında rastgelinir. Bu hisleri, bu “comportement,,ları yaşıyan yaratan adamlar “e×centrique,, kimselerdir. Onların ruhlarını beyza haline getirip yeni şekiller veren kimseler dinamiğin kudreti ile, katlanan, uyan, körü körüne davranan statığın uysallığından yoğrulmuştur. Bu kimseler senelerce, her iki kutbu da tamamiye olmayarak, ara-fatkiler gibi ıztırap çekerler. Statik onları yılan saçlı “Meduse,, gibi, biraz sonra taşlaştırmak için büyülemeğe çalışır, diğer taraftan da dinamik olara ruhlarının ışıklı, sonsuz, ayak basmamış saadetlerinden ışıklar saçır. Bu ruhlardaki bu iki kutbun, kavga edercesine, kapışması onları diğer adamlardan bambaşka bir hale sokar. Bu adamların ruhlarının romanlarını yazmak ne nazik bir iştir. Faust bunlardan biri idi. Fakat biz burada bir roman yazmak değil, sadece, bir ruhta yeni kıymet hükümlerinin, yeni ideallerin ve tahassüslerin nasıl sezildiğinin ve nasıl döğüldüğünün psikolojisini yapmak istiyoruz. Ve ne bir kahraman, ne de rastgele bir ferd olmayan bu eksantirik adamların ruhlarının tahlili bize kahramanın psikolojisini kavramaya yardım eder ümit ve kanaati ile yola çıkıyoruz. Bu adama, diğer iki tipten ayırt etmek için, „Esantirik adam,, ismini vereceğiz.

Eksantirik adamın baş karakteristiği ruhunun saadetini her şeyin “critere,,i saymasıdır. Fakat bu - saadet kelimesi sizi aldatmasın. Onun - saadet - dediği an kadar ele avuca sığmaz, kavranılamaz, fakat inkâr da edilemez, izafî - mutlak,

yok - var bir an tasavvur edilemez. Zira Eksantirik adam "dindar - dinsiz,, "Allahlı - Allahsız,, "materialist - idealist,, bir adamdır. Daha doğrusu o, bir „idealisme individuel,, cidir. Onun maziye hürmeti münakaşaya şâyan olduğu kadar hale saygı ve itimadı da nefret ve aşk doludur. Öteki dünyaya inanır muhakkak fakat bu inanç onun ruhunda bir süs müdür, yoksa bir mechlûlâtın karşısından çabucak sıyrılıp kendi artist ruhuna dönmek için yükselttiği bir divar mı? Tâyin edemezsiniz. O, yaşadığı bu hayatın bir rüya olduğunda "Shakspeare,,le hem fikirdir, ve yine onun gibi, dağları, denizleri, yıldızları ruhun maddenin kucağındaki rüyaları bilir. O, maddeyi, çok güzel olduğu için rüyasından uyanamamış hayat hamlesi bilir. Eksantirik adamın ruhunun kavranılması en nâzik bir hususiyeti de şudur: O, kenbisinin "actuel,, dediği bir ruhî ânın delisidir. Onun bu "actuel,,i bazan bir tebessümde, bazan bir isyanda, bazan bir kendine çekilip insanlardan kaçmakta gördüğü olur. İtiraf etmelidir ki eksantirik adam "actuel,,i hiç bir vakit yaşamamış, fakat sezmiş, ona vurulmuş ve onu insanlığın en son hakikatı bilmiştir. Sonra Eksantirik Adam ruhunun her hangi bir heyecanına ram olamaz, fakat bir sanat eseri veya bir "comportement,, karşısında mümkün olduğu kadar ruhunun özlüğünü muhafazaya çalışır. Binaenaleyh her kafadan bir ses çıkan "foule,, arasında kendine çekilir, ruhunun asaletini bozmamaya çalışır. Fakat bazan binbir hisli, düşünceli, davranışlı statîği dinlemeğe ve ona ruhandan yollar açmaya razı olur, hattâ bunu severek yapar. Sonra kendi alemine çekilir, senelerce kendini dinler, dâhilerle temas eder, büyük eserleri yaşamaya çalışır ve semalardan yeni sesler bekler... Fakat işte en garibi şudur ki ne iddiakâr statik, ne de orospu tıynetli dâhiler (oh, tabir mazur görülsün ve kahramanlar denmediğine dikkat buyrulsun.) ona kendi ruhunun bir âr-ının şiirini, orijinalitesini, yerine konmazlığını verememiştir. O, bunun içindir ki "idealisme individuel,, cidir. Eksantirik adam statikle ve tabiatla ruhunun — daima anlamıya, yeşertmeğe çalıştığı — yaşamak ve saadet ihtiyacından ördüğü en esaslî tarafı ile temas eder. Ve işte bunun içindir ki insanlar onun nazarında

şayanı merhamettirler ve onu isyan ettirirler, devrimci yaparlar. Fakat Eksantirik adamın isyanı da, devrimciliği de hep kendine teveccüh eder ve adeta yetişilmez bir idealin "ateş,,i haline sokar. O, emindir ki herkes, bütün insanlar hem onun aynıdır, hem de büsbütün başka mahlûklardır. Ve bunun içindir ki bu dünyanın âşıkıdır o. Zira onları da, yavaş yavaş birer Eksantirik adam yapmak, onlara da anlayışı, hayatı ve devrimciliği aşlamak pek mümkündür, diye düşünür. Fakat onu asıl muhtarip eden şey samimiyetsiz, seciyesiz ruhlar arasında yaşamak ve onların fikirlerini, zevklerini, davranışlarını her an, bir kış gecesi karanlığı gibi, kabul etmek, onlardan olmaktır. Şöyle ki "Descarte,, ın "Düşünüyorum demek ki varım,, sözünü benğemez, "İztirap çekiyorum demek ki varım,, sözünü seçer. Zira Eksantirik adam nazarında var olmak mağlupken ızdırıp çekmek, galipken neş'e duymaktır. Onun, kendi seciyesini tahakkuk ettirirken statîğin ve tabiatın müsaadekârlığı veya mukavemetinden doğan anlasma veya niza, yegâne kıymet ölçüsüdür. Eksantirik adam her gün rasgeldiği adamları hem sever, hem de onlardan iğrenir. Onlarda mukaddes ve kirli şeyler sezer, hürmetle nefret ruhunda adeta fırıl fırıl döner. Saatlerce, bazan günlerce rastladıklarını, tanıdıklarını senelerce tetkik eder. Sanki onlarla gizli fakat amansız bir savaşa girer. Sanki ya onların kendisini, ya kendisinin onları mağlup etmesini ister gibidir. Kendisini yenenleri sever ve onlardan galebelerinin sırlarını öğrenmeye çalışır.. Fakat, heyhat, baştan acele ile galebelerine hükmettikleri de, çok geçmeden, mağluplar sırasına karışır. Eksantirik adamın durmadan herkeste aradığı, yorulmadan her gün bir tek şey vardır: Ruhlarının "actuel,,ini yaşamaya cehtedip etmedikleri keyfiyeti.

Onun bütün felsefesinin son sözü budur. Ruhun actuel'ine erişmek ve onu yaşamak zarureti "Fakat sakın ondan "ruhun actuel'ini yaşamak" ifadesi ile ne kastettiğini sormaya kalkışmayın, cevap almazsınız. Zira o, kanidir ki herkes bunu anlayabilecek kıratla bir insan değildir. Sonra anlasa da ne çıkar. Eksantirik adam anlamaya kıymet vermez ki. O, sadece

hayatın üslûbuna, davranışına, kıymet verir. Actuel, onun nazarında, tabiat, statik ve Allahın yeni üslûpta bir hayat yaratabilmek için ferdi mihrak seçmesidir. Tabiat onun nazarında, ilmî bir metolda erişilecek bir kanunlara tabi bir maddeler eklentisi değil, fakat, bizimkinden olmakla beraber, başka durumdaki bir ruhun, bir üstün ruhun „ muhakkak ki bizi seven, bizimle bir şeyler başarmak isteyen yüksek bir ruhun actuel'i yaratmak için kurduğu ilk ve satatiko-dinamik durumlu bir plândır. Yani tabiat bir eserdir, bir yol gösterici ve ilham verici (ilâhî manada) bir ruhu kendine getiricidir. “ Dostovv ievski „ nin (Karamazov Kardeşler) ine sıkıştırdığı bir hikâyede münakaşa ettiği “ İsa prensipi „ ile “ İnquisition prensipi „ nin kapışması Eksantrik Adamı yıllarca düşündürmüştür. Hakikatta ferdi mükemmel telâkkî eden onda semadan “ ruhun semasından „ verilebilecek şeylerin hepsini hazırlop var farzeden ve bütün cemiyet reformalarını statik adamların vücutta getirdikleri kalabalıktan bekleyen İsa da, ferdin yaratıcılığını, hürriyetini, şahsiyetini, inkâr edip onu cemiyetin bir kuru yansıması, bir vidası, bir esiri farzeden “ İnquisition „ da bir hakikatı görmemişlerdir. İsa, statik durumlu adamı dinamik zannetmiş, İnquisttion ise yine aynı adamı büsbütün bağlamış ve müesses cemiyetir. üslûbunun, felsefesinin ebedî olduğunu zannederek ferdi onun devam ettirici aleti maddesi saymıştır.

İsa da, İnquisition da yanılmıştır. Zira her ikiside insanı bir cephesinden mütalâa etmişlerdir. (Başka başka cephelelerinden) İsa ferdi kendisine kıyas etmiş ve zanetmiştir ki mahzı dinamik insanlardan bir statik kurumak kabilidir. Bu ise bir hata idi. Zira mahzı dinamik insan, hayat hamlesinin tekamülünün ancak nadir hatta ender bir anında tahakkuk ettirdiği bir üstün varlıktır ki bunun her zaman lüzum ve manası yoktur.

Sonra inquisition'un zannettiği gibi fert, statığın, bir makinanın çarkı gibi, muntazaman işlemesi için yaratılmış adı bir varlık değildir.

Evet, fert, İsa'nın gördüğü gibi, imkân noktai nazarından bir tanrıdır. Yani Tanrının suretinde, tabiri diğerle keyfiyet-

leşmek için ve keyfiyet olarak yaratılmıştır. Fakat kendi fizyolojik tabiatının statığın ve ruhunun ideallerinin (statik durumlu ideallerin) ördüğü kadro içinde kıs kıvrak bağlanmış olan insanın, tarihin tekerleğinde hem yuvarlanan hem de onu yuvarlayan insanın, her günkü insanın kendisini, ise görmemiş veya görmemezlikten gelmiştir. Zira o, dünyanın bir anda semalaşmasını istemiştir. Bir anda devanir "in manası ve rolü kalmasın, hayat hamlesi maddeden kopuşsun ve aklının kavrayamadığı fakat rüyalarının bana bazan fısıldadığı bir şiir — başlasın, hayır yanlış söyledim, bir şiir — ölüm başlasın istemiştir zira bir şeye hemen erişmek hiç bir şeye erişmek değildir. Bir musiki parçası farzediniz ki başını dinlemeğe hazırlanırken sonunu idrâk etmiş olarsınız. Ne dinlemiş olursunuz ? Boyuna bu hayata ölmeyi ve diğer hayata doğmayı vaaz eden İsa'nın ne söylemek istediğini cidden anlamışlardan değilim.

Nasıl olur da bir Aphrodite, bir Hermes, bir Apollon, bir Orphée olup onların hayatını yaşamaktansa, bir Apotre hayatı yaşamayı tercih edebiliriz. (Dikkat edilsin ki mythologique varlıkları ileri sürüyoruz. Zira bunlar statiko — dinamik varlıklardır. Yani hem zamanın içinde, hem de haricinde kalmasını bilmişler ve yaşamayı tahakkuk ettirmiş, “ denenir „ in kendisini olmanın lezzetini tatmış varlıklardır ki kahraman da bu cinstendir.) Zira bir apotre yaşamaz. Fakat bu hayata ölmenin ve diğer hayata doğmanın nasıl katil olduğunu talim eder. Halbuki onun “ diğer hayat „ dediği şey ya öterek cennete gitmek, yahutta keşişleşmektir ki bu her iki şey de hayat hamlesinin acteur'ü olmaktan kaçmak ve bu suretle hayatı inkâr etmektir. İsa da, İnquisition da insanı çok yanlış görmüş, biri mahzı dinamiğe, diğeri ebedî statığa hayraı olmuştur. Halbuki mahzı dinamik biz insanların tatabacağımız, yaşayacağımız bir şey değildir. Onu tatmak.. Bu, belki bir gün olacaktır. Fakat ölümden sonra. Yaşamak ise asla..)

Eksantrik adam bu fikirleri kafasında senelerce döndürdü durdu. Kafasında bir “ idee fixe „ gibi dönen hayatı “ actuel „ leştirmek rüyası, onu bir türlü bırakmıyordu. Bilhassa bir fikir kafasında son günlerde iyice yer etmişti; (Hayat ,

muhtakkak ki, yerinde sayan, ebedî bir tekrar olamaz.) Eski kavimlerin, bilhassa Grec'elerin mythe'leri nazarı dikkatini çekti. Onların üzerine adeta eğildi. Ve onlardan hayat sesleri bekledi, hayat sesleri istedi. Bir "mythe", nasıl olupta dünyaya gelmişti. Âlimlerin eserlerini karıştırdı, fakat kendini doyuramadı. Bir "mythe", nasıl yaratılmıştı? "Mythe", leri dolduran o, tabiat üstü ve tabiat altı mahlâklar nasıl tasavvur edilebilmişti. Bir "satyre", bir "gorgone", bir "centaure", bir "sirene", sonra o "naiade", lar, "nymphes", ler niçin ve ne diye yaratılmışlardı? Yoksa bunlar çocuklara söylenen masallar kabilindenmi idi. Fakat ahlâksızlıkla ahlâklılık dan örülmüş olan bustatiko - dinamik darumlu "mythe", ler ona yavaş yavaş açık bir şey anlatmaya başlar gibi oldu. Bunlardan her günkü hayatın hudutları haricinde kendi kanunlarını kendi öz varlığından olan bir hayatı yaşamak deliği yaşamak enerjisi taşıyordu.

—Devamı Var—

Dertli Aysel ve Çoban

Yazan : E. Tuğal

ÇOBAN : " — Gönüllerken hep yerin,
Neden yaşlı gözlerin,
Kederin çok mu derin,
Ay kibi kaşlı Aysel?.."

AYSEL : " — Bir Onmaz kederim var,
İçerim içime dar,
Beni bıraktı o yar,
Ey sözü tatlı çoban..."

ÇOBAN : " — Düşünme vefasız,ı,
Kalbin tutmasın sızı,
Köyümün güzel kızı,
Nur topu başlı Aysel..."

AYSEL : " — Gittiğim sevgi yolu,
Kalbimin sağı solu,
Onun aşkile dolu,
Ey melek adlı Çoban..."

ÇOBAN : " — Sevgi ölüme yakın,
Ona kapılma sakın,
Sevinçle süsler takın,
Gözleri yaşlı Aysel..."

AYSEL : " — Bağladım bir siyah tül,
İstemem karanfil, gül,
Onun ardında gönül,
Sanki kanatlı çoban..."

Türk Milliyetçiliği

YAZAN
Avukat Hulusi Oral

Bugün Arz üzerindeki hükümet rejimlerinde göze çarpan nasyonalizmin ifadesi gösterilen diktatorlukla demokrasi şekillerinde Avrupa milliyetçiliğini âdeta kaynağını milletten alan demokrasiye karşı tehlikeli bir cephe almış görüyoruz. Rejimlerin milliyet esasına istinat ettiği iddia edilen muhtelif şekil ve (Sovyetler - Bolşevizm, İtalyanlar - Faşizm, Almanlar Nazizm) gibi namı altında ve fakat aynı gayeye yürüdüklerini anlıyoruz. Biz bunların iç teşkilâtlarını araştırma-yacağız. Türk Milliyetçiliğinin ise hükümetin ana yasası içinde yer bulmasına ve demokrat olan Türk Cumhuriyet hükümetinin bu milliyeti kucagında demokrasiye esas olarak yaşatmasına rağmen Avrupa millicileri görünen bu hükümetlerin gayelerinin millicilik değil, belki milliciliği diktatorluğa bir vasta ve temel telâkki ettiklerini kabule bizi sevk etmektedir.

Millet aynı kandan gelen aynı muhit ve menfaat içinde yaşayan ve birleşen ve aynı gayeye yürüyen hem mefkûre bir kavim olduğuna göre milletin içinden ferdin hakkı içtimaî ve siyasîsi ve yaşadığı muhit itibarıyla vecibei içtimaiye ve siyasiyesi olan bir camianın milliyet esaslarında ana hat olduğu neticesine varılır. Bu camianın umumî menfaatlari o milletin gayesi olduğuna göre millet; hükümetin üzerine temel taşı koyduğu siyasî bir faaliyet unsuru ve bir kuvvet ve kudreti siyasîye kaynağı olarak Devletin aslını teşkil eder. Daha açıkca bir tabirle: siyasî faaliyetin temeli ve belki hükümetin gayesidir. Fakat Avrupahlarda olduğu gibi diktatorluğun aleti değildir ve hiç bir vakit de bir rejimin fenalığını icap ettirecek mahiyeti de yoktur. Bilâkis milliyet duygusuyla o milletin cemiyeti beşeriye mefhumundaki tarihini, hizmetini, benliğini, âsâr, an'anat ve müessesatını ihya ve ilân ile istikbale yürüyüş noktasını irae ve gayeyi milliyi an'aneye en iyi

uygun bir tarzda takip ve intaç unsuru esasisidir. İşte bunun içindir ki Türk Cumhuriyeti hükümeti bu Milliyetçiliği, Halkçılık, İnkılâpçılık, Devletçilik, Cumhuriyetçilik esaslarında Devletin gayeleriyle bir muhalefet görmemiş ve ana yasa içerisine almıştır. Ve netekim de bu Milliyetçilik on altı senelik Cumhuriyet rejiminde demokrasinin başlı başına bir yardımcısı olmuştur. Avrupada demokrasinin ihtilâlcı bir rejim olduğuna ve halka daima tefrika sokarak Devlet otoritesini ve umumî mefaaatlarını ihlâl ettiğini ve milliyet mefhumunun Millet ve milliyetlerin yeri olmadığını, Milletleri ve İnsaniyeti daima anarşiye sevk ettiğini beyan edenler o kadar ileri gitmişlerdir ki milliyet mefhumu üzerinde demokrasinin manası kalmadığını ve mutlaka demokrasiyi umumî menfaat namına tepelemek icap ettiğini ve hattâ milliyete istinat eden nasyonalist hükümetlerin ferdi olan şahıslarının bile icat ve ibdalarının kendisine değil, milliyetine izafesi insaniyetin icabı olduğunu ve beşerin selâmetinin buna mütevakıf bulunduğunu âlimleri bile söylemekte tereddüt etmemişler ve alet ettikleri milliyet mefhumunu zahirde diktatorluğa verilmiş bir kudreti hakime şekli irae etmişlerdir. Bizde milliyet bir unsuru hükümettir. Ve Devlet mefhumuna ve gayeye dahildir. Fakat başlı başına bir kudret ve kuvvei siyasiye olarak telâkki edilmemiştir. İnkişaf yollarında bir gaye beyanına girerek Cumhuriyet hükümetinin temel taşı addedilerek demokrasinin de esas kaynağı olmuştur.

Hiç bir Türk şahsı ve şahsiyeti milliyet mefhumunu istismar ederek Avrupa Milletleri gibi diktatorluğa yürümemiş ve Milletten aldığı iradeyi şahsî düşünce ve gayesine alet yapmamış ve bugünkü Dünya muvacehesinde hörmetle karşılanan demokrasi rejimini tesis etmiştir. İşte Türk Cumhuriyeti hükümeti kaynağını ve siyasî kuvvetini kendisinden aldığı Türk Milletini ve onun ırkı esasatını yükseltme yollarında hedef tayin etmiş ve milliyet esaslarında Avrupa millicileri gibi bu kelimeyi bir alet olarak almamış ve ondan aldığı kudreti siyasiyeyi şahısların telâkkisine tâbi bir vastai tahakküm ve istipdat menzelesine indirmemiş ve milliyetin yüksek manasını

demokrasinin tam ve hakiki manasıyla bir olduğunu isbat ederek Memlekete nâfi bir uzvi esasi haline getirmiştir. Avrupa da cihanı ateşleyecek şekillerde hükümet esası addedilen nas-yonalizm bizde o ateşi söndürecek ve insanıyeti yükseltmeğe saik olacak bir rejim yani demokrasinin dayandığı bir Cum-huriyet şekline esas addedilmiştir. doğru olanı da budur. Çünkü Milletlerden alınan kudreti siyasiye, iradei millie ve binnetice hakimiyeti millie hırs ve intikam yolu demek olan diğer milletlere tahakküm değil, ferdin saadet ve selâmeti esası olduğuna nazaran onu oluru gibi almak umumî bir menfa-atın hakikî esasını kabul etmek demek olur. Şâyamı teessür olan ve demokrasiye karşı milliyet mefhumuna müstenit dik-tatorlukları kurduran ve onu ferdi düşüncelerle bir aleti inti-kam yaptıran cihan harbi ve onun acı neticeleri ve haksız-lıkları olduğunu kabulde teessürle tereddüt etmiyeceğiz. Mağ-lûp Milletler (Rus Çarlığı, Alman İmparatorluğu, Osmanlı İm-paratorluğu, Avastuaya İmparatorluğu) ve müttetikleri aleyhi-ne dönmekle zedelenen ve fakat mev'ut faideleri alamayan İtalya Krallıklarından dört İmparatorluk o kadar müthiş sa-dame ile yıkılmışlardır ki monarşiden anarşiye yuvarlanan bu Milletler derhâl içlerinden çıkan kahramanlarıyla yeni bir veç-heyeye yürümüşler ve Milliyetlerine dayanarak topluluğu kur-muşlarsa da artık bu milliyetlerini Türklerden mâda hepsi de bir vastai intikam olarak ve kendilerini tepeleyen demokra-siye karşı diktatorluk esaslarını kurdurmuştur. Türk Milleti ve onun öz evlâdlarından doğan ebedî ve millî şefleri ve evlâd-ları iftihar edebilirler ki parçalanmış koca İmparatorluğun üze-rinde kurulan ve kurdukları rejimde büyük kıyasat ve dirayet eseri Memleketin ve Milletlerin zararına ve halk yollarına çı-ğır açan bir intikam rejim ve hükümeti değil, millî ve Devle-tin hakikî ihtiyaç ve duygularını ifade eden ve Türk millî bir-liğini ve varlığını ihya ve tealiye sevk eden Türk Cumhuri-yetini demokrasiye müstenit Devleti meşruasını kurmuştur.

İşte Türk milliciliği tam ve hakiki mânâsiyle iradei milli-yeyi içinden tebaaüz ettiren bir Devlet kisvesine bürünmüştür. Ve Türk milliyetçiliğini böyle kabul etmiştir. Hakikat ta budur.

DISSENSION

Yazan : Naili küçüka

Amerikanın keşfi anlarına kadar olan tarihi, muhakeme gözü ile tetkik ve tahlil edersek İspanya Devletinin sekvetini ve Madrit hükümetinin Avrupa, Amerika tarihinde-ki müthiş rolünün azametini görürüz.

Çin ve Habeş Devletlerinin de teşekkül ve tevessüü ince-lenince hayretler içinde kalırız.

Daha evvelki asırlara, kablel - milât tarihlere kadar ted-ricen tetkik ede ede yükselirsek Araplar, Yunaniler, İraniler Romalılar, Mısırlılar, Babililer, Asuriler, Geldaniler, Hititler ve daha pek çok Devletlerin Dünyada mevcut insan kü-melerine bilâ kayt ve şart nasıl hükmettiklerini, kurdukları Devletlerin hiç bir suretle yıkılmayacak derecede kuvvetli ve azametli olduğunu mütalâa ederiz.

Nihayet bir gün bu Devletlerin buz üstüne yazılmış yazı gibi eriyip aktığını, o saltanatın yerinde yeller estiğini yine hayretlerle okuyoruz.

Bunun sebebini taharri ve muhakeme edince vasıl olduğumuz netice, başlığımızdaki (DISSENSION) kelimesidir.

Bunca servetlerin heder olmasına, saltanatların yıkılması-na, Devletlerin Acun haritasından silinmesine amil olan bu kelime, bugün dahi tam manasile milletler tarihinde hâkim vaziyettedir.

Yarın da öyledir. Tehdididini ikaa her zaman kadir olan bu korkunç kelime acaba nedir ?

Bu kelimenin lûgavi manası, Arabça, Fransızca ve Türkek Diksiyonerlerde nifak, şikak, ihtilâf olarak gösterilmektedir.

İstilahı istimaline gelince : Fransızların, İspanya harbinde kullandıkları gibi iki kardeşi bir birinden ayıran bir Milleti, bir Vatanı parçalayan, camiaları bir birile çarpıştıran, ferdi hayatta da menfi rol oynayan beynelmilel amansız bir mâna ifade ettiğini öğreniriz, ve titreriz.

Korkunç olmasının sebebi de budur.

Hakikatan yıkılan saltanatların esbap ve avamilini araştırınca hariçî cebir ve tazyiklerden ziyade dahilî nifak ve şikaklar, ihtilâflar bir devletin, bin müşkülâtla kurulmuş bir müessesenin izmihlâline amil olduğu görülmektedir. Cemiyetleri, teşkil eden fertler arasında her hangi bir şekil ve sebeple olursa olsun nifakı badi olan ihtilâflar, ihtiraslar, büyüye büyüye camialara sirayet etmekte nihayet şikaka, iftiraka münce olmaktadır.

Bu şikak ise akibet ana vatanın bölünmesine, bir Milletin haritai aleminden silinmesine sebep oluyor.

İşte intihap ettiğim bu başlığın tehtikâr vaziyetini, büyük şefimiz İSMET İNÖNÜ'nün İstanbul Üniversitesinden Millete hitap ettikleri veciz beyanatının tesirile meydana atmağı düşündük.

Millî Şefimiz: Nifakın Milletler hayatındaki tehlikelerinden bahsederken (Milletler için en büyük kuvvet, her silâhtan keskin, her kudratten üstün en büyük kuvvet, kendi evlâtları arasındaki birlik kuvvetidir.) demişlerdir.

Dünya tarihinde harikalar yaratan asil Türk Milleti ve onun Cumhuriyet hükümeti, bu kabil ihtilâflardan daima vareste kalacağını aklı selimin düşüncesi olarak iddia edebilirsek de (bulanık suda balık avlamak) sözünün masadakını teşkile düşünen muhterisleri fena akibet düşüncelerinden azade kılmak borcumuzdur.

Türk Milleti bir elektirik düğmesinin etrafında toplanan ampul şebekeleri gibi büyük ve millî şeflerinin başlıkları altında Cumhuriyetlerine bağlı sönmez bir nûr olduğunu evel söylemekle malûmu ilâmdan başka birşey yapmış olmayacağız.

Netekim yeni intihap faaliyetimizde bunu Dünya nazarında tekrar teyit etmiş olacağız.

Biz Cumhuriyet aşığı tarihi üstün bir Milletiz. Sevgimiz, saygımız Cumhuriyete ve onu kuranlara, koruyanlaradır.

Bizde nifak ancak ona yan bakanlarla olur. Cumhuriyetçiler arasında nifak değil, tam vifak vardır.

İddialarımızı bir kerre daha isbat, belki yarından da yakındır.

İngilizlerin büyük Ediplerinden

JOHN RUSKIN

(1819 — 1900)

Yazan : Galip Sunay

John Ruskin 1819 da Londrada doğdu. Babası zengin bir şarap tüccarı idi. Dindar bir kadın olan validesi oğlunun puritan disiplini altında yetiştirmişti. Londra yakınında bulunan Herne Hill köyünde ilk senelerini nasıl geçirdiğini bizzat yazdığı "Praeterita", namındaki eserinde anlatmaktadır. Yalnızlık içinde geçen hayatı aynı zamanda çocuk sosyeta âleminde mahrum kalması kendisinin üzerinde doğruluk tevazu biraz da mahçubiyet husule getirmiştir. Validesi tarafından tutulan hocalar Ruskinin güzel san'atlara da çok meraklı olduğunu görerek ileride cidden yüksek bir karakter sahibi olacağına kanaat getirmişlerdi. Hakikaten daha küçük yaşta tabiata karşı olan sevgisi ve ondaki mevcudatla alâkadar olmak, hattâ yaprakların, çiçeklerin renklerini inceden inceye tetkik ederek güzel resimler yapmak, Ruskinin en büyük zevklerinden biri idi. Bu suretle ince müşahedelere alıştığı eserlerinde âşikâr olarak görülmektedir.

İngiltereyi dolaştıktan sonra ebeveyni-ile birlikte Avrupa seyahatına çıktı. Bu seyahat onun umumî kültürünü ve tabiat hakkındaki hilkî sevgisini daha ziyade arttırdı. Nihayet Memleketine avdet etti. Henüz 17 yaşında idi. "Oxford", üniversitesine gönnerildiği zaman bir çocuk bilgisi ile değil tam bir adam kültürü ile mücehhezdi.

Ruskinin ailesinden aldığı ilk disiplin kendisinin üzerinde şu tesirleri bırakmıştır :

- 1) Resimlerle ve galerilerle uğraşması yüzünden güzel san'atlara bağlanması.
- 2) Tabiatla mevcudatı etüd etmesi.
- 3) Zekâsını bütün mevzular üzerinde kullanması;

4) Bermutad İncili ezberlemesinden doğan nesirdeki mevzuun uslûbu.

5) Çocuk sosyetai âleminden mahrum oluşu ve bundan doğan mahcubiyeti ki bunu da Ruskin ilk tesadüf ettiği güzel bir kızı nasıl sevdiğini, fakat kızın onun aşkı ile alay ettiğini Ruskin Praeterita adındaki eserinde anlatmaktadır.

Nihayet kendisinin intihap ettiği bir kızla değil ebeveyninin bulduğu bir kızla evlendi. Bu iki çiftin fikirleri, zevkleri tamamen ayrı olduğu için arada geçimsizlik baş gösterdi. Bu yüzden Ruskin yalnız evlilik hayatında mes'ut olamamıştır.

24 Yaşında yazdığı ilk eseri olan "Modern Painters,, asrî ressamlardır. (1843) Bu eserde bilhassa meşhur ressam "Turner,,ün ihmâl edildiğinden bahisle onun yegâne müdâfii kesilmiştir. Bu eser Ruskinin mevzuunu daha ziyade genişletmesine yardım etmiş ve asrî ressamlar hakkında dört kitap daha yazmıştır. Bilhassa "Seven Lamps Of Architecture,, mimarlığın yedi lambası "Stones Of Venice,, Venedik taşları adındaki eserlerle güzel san'atlarda yeni bir enebiyat yaratmıştır. Nihayet "Oxford,,üniversitesine güzel san'atlar profesörü olarak tayin edildi. Orada mimarlık ve ressamlık, İngilterenin güzel san'atları, Michael Angelo, Tintoret, Val d'arno hakkında muhtelif konferanslar verdi. Aynı zamanda Ruskin İngilterede güzel san'atlar mürekkeidi diye de tanınmıştı. Hakikaten Turner, Millais, Burne Tones gibi ressamları meth ve müdâfaa ederken bunu hakaret telâkki eden diğer ressamlar Ruskinin aleyhinde dâvaya kalkıştılar. Bu aleyhtarlardan "Whistler,, adında bir ressam bulduğu iki şahitle gûya her kesin gözü önünde Ruskinin boya çanağını yüzüne fırlattığını iddia ederek onu dâva etti. Mahkeme heyeti Ruskini suçlu gördü. Ressamın haysiyet ve şerefini ihlâl ettiği için onu bir çil kuruş para cezasına çarptırdı. Bunun üzerine çil kuruşu alan "Whistler,, ondan sonra bir zafer nişanesi olmak üzere parayı saatinin zincirine takarak onu uzun müddet yanında taşımıştır. 1880 senelerine doğru Carlyle—Karlayl—dan aldığı ilhamla içtimâî ıslahatı mevki tatbika başladı. Carlyle ıslahatı yalnız sözlerle, yazılarile yapmak istiyordu. Fakat Ruskin

Memleketinin refahı ve saadeti için bizzat uğraşüyor, binalar, yollar yaptırıyor, sanayii nefiseyi yükseltmekle beraber memleketinin gerek ahlâkî gerek içtimâî vaziyetlerini düzeltmek için olanca kuvvetini sarfetmekten bir an geri durmuyordu. İşçilere boş vakitlerini mutalâa ile geçirmeleri için muhtelif yerlerde muhtelif kütüphaneler açtırdı. Kadınları ve çocukları Fabrikalarda vesair müessesatta çalıştırmıyarak onları tekrar evlerine göndermeği ve orada çalışmayı temin etti. Bundan mada bir çok esnaflar cemiyetleri açarak bütün bunları faaliyete getirdi. Bu suretle İngiltere cidden refaha ve saadete doğru ilk adımını atmış bulunuyordu. Ruskin kuvvetli bir içtihatçı olduğu için Memleketini iktisadî cepheden de düşünmüştür. Nazarlarını servet sahiplerine çevirerek ortaya bir takım iktisadî nazariyetler attı. "Cornhill Magazine,, isimli mecmuasının sahip ve imtiyazı olan "Thackery,, memnuniyetle Ruskinin yazdığı iktisadî risaleleri neşre başladiyse de bu yazılar bir çokları tarafından hoş görülmediği için okunmadı. Bu devirde Ruskin Unto This Last gibi iktisadî siyasetten bahseden kitaplarda yazmıştır. Bunlardan Crown Of wild Olive ticaret ve harptan bahseder. Ethics Of the Dust ev idaresi hakkında gençler için yazılmış en güzel eserlerdendir. Ruskinin servet sahipleri ve işçiler tarafından yanlış anlaşılan bu iktisadî nazariyeleri yirmi sene kadar devam etmiştir. Nihayet 1870 de "Brantwood,, adındaki bir köye çekildi. Ve orada eserlerinin temin ettiği varidatla münzeviyane bir hayat geçirmeğe başladı.

Ruskinin ifadesindeki hassasiyet ve samimiyet ilk nazarda göze çarpar. Bundan mâda yazılarında pedagojik bir ısrar görülmektedir. Onun hayattaki gayesini ve tecrübesini anlayamayanlar gayesini, hedefini anladıktan sonra kendisini takdir etmekten bir an geri kalmazlar. Ruskinin yazılarındaki pedagojik ısrarı daha ziyade paradan başka bir şey düşünmeyen ve Dünyanın bedii güzelliklerinden mahrum olan zavallı insanların bu güzellikleri gözleriyle göremeyişine karşı idi. Gayesi, hedefi yüksek olan bu edip aynı zamanda yılmaz bir enerjiye sahipti. Doğru ve açık fikirli olduğu halde onun bütün ızdırabı yazılarının hayâl olarak telâkki edilmesi idi. Ruskin Carlyle gibi doğmatik mizaçlı olduğu için devrindeki kör-lüğe asla tahammül edemediğinden pedagojik ısrarını daha

CEMRELER

Yazan: İsmet Konur

Arapçada cemre , ateş , yanmış kömür ve dolayısıyla hararet manasına gelir .

Eskiden Arabistanda bulunan Arap kabileleri göçebe halinde yaşıyorlardı. Her kabile bütün efradı, hayvan vesair her nevi eşyasile birlikte Arabistanın mevsimlerine göre bir yerden diğer yere göç etmek suretile seneyi geçiriyordu. Yazın yüksek ve serin vahaları, kışın da kuytu ve nisbetne havası sakın yerleri takip ediyorlardı. Kış mevsimi gelüp de sakın bir yerde kışı geçirmek lâzım geldiği zaman, kabile efradının mevcut bütün çadırları, birinden diğerine geçilir bir tarzda yekdiğerine sıkı bir surette raptedilerek yüzlerce çadır-dan müteşekkil uzun tek bir çadır meydana getirilirdi . Bu uzun çadırın yalnız iki nihayetinde birer kapısı bulunur ve kabile efradı yalnız bu iki kapıdan işlerdi. Bu uzun çadır üç kısma ayrılırdı: Kapılardan birine yakın bir kısmına deve, at, kısarak gibi büyük hayvanlar, ortasına tesadüf eden kısmına koyun mekulesi küçük hayvanlar ve diğer kapuya yakın kısmına da insanlar yerleşirdi. Araplar çadırın havasını ısıtmak için birincisi büyük hayvanların, ikincisi küçük hayvanların ve üçüncüsü de insanların bulunduğu kısmın ortasında olmak üzere üç ateş yakarlardı. Bütün kış bu üç ateş söndürülmezdi.

ileri götürerek yazıları âdeta tekdir mahiyetini almıştı. Tabiatiyle bu yazılar devrindeki bir çok münakkitler tarafından tenkide uğramıştır. Fakat harıkkûlâde görüşleriyle tabiatın güzelliğini ve insanlığın meziyetlerini öğretmeğe çalışması cidden yüksek bir karektere sahip olduğunu gösterir. Aynı zamanda üslûbundaki güzellik ve ahenk, ima ve mecazlarının zenginliği, sevgili arkadaşı ressam Turner,ün tasvir ettiği tabiatın parlak renkli manzaraları gibi bütün bunlar okuyucuların zevk alacağı menbalardır. Tabiata, güzelliğe, san'ata ve hakikata aşık olan bu edibin İngiliz edebiyatında ve İngiliz hayatında bıraktığı izler asla silinmeyecektir.

Şubat ayının yirmisine tesadüf eden bir günde (Rumî yedi şubatta) büyük hayvanlar arasında yanan ateşi söndürürler ve bir daha yakmazlardı . O zaman Araplar , kendi lisanlarile (sakatel cemretül ulâ = birinci cemre düştü) derlerdi. Şubatın yirmi yedisine tesadüf eden bir günde (Rumî on dört şubatta) küçük hayvanların arasında yanan ateşi söndürürler ve o zaman da (sakatel cemretüssaniye = ikinci cemre düştü) derlerdi. En nihayet martın altısına tesadüf eden bir günde (Rumî yirmir bir şubatta) kabile efradının bulunduğu yerdeki ateş de söndürülürdü . Araplar buna da (sakatel cemretüssalise = üçüncü cemre düştü) derlerdi. Arapların “ Cemre düştü „ demekten maksadları , artık ateşe lüzum kalmadı ve yanan ateşler kaldırıldı, demektir. Üç ateş de lüzumsuz görülüp sıra ile söndürüldükten sonra kabile efradı tekrar uzun çadırı sökerler, tek tek çadırlar yekdiğerinden ayrılır ve her aile kendi çadırını yahut çadırlarını alır ve çadırlarile beraber bütün eşyasını hayvanlarına yükliyerek hep birlikte başka bir yere, başka bir mer'aya göç ederdi.

Arabların bu kadim adetleri komşu milletlere de sirayet etti. Onlar da şubat ayı geldiği zaman , muayyen günlerde , “Cemre düştü„ demeğe başladılar . Bu telâkki bize kadar geldi. Yalnız şunu ilâve etmek lâzımdır ki bizim memleketimiz Arabistana nisbetle daha şimalde ve daha soğuk olduğundan bizde cemreler şubat ayı içinde düşmez. Biz şubatta ve martta halâ ateş yakarız . Bizden daha yüksek ve daha şimalde bulunan yerlerin cemreleri ise daha sonra düşer . Demek oluyor ki her yerin bir cemresi , bir ocak ve ateş ihtiyacı ve ateş yakmağa lüzum kalmadığı bir zamanı vardır.

Binaenaleyh şubat ayının muayyen günlerinde cemreler düştü denmesi, ilim, fen ve hey'et bakımından hiç bir mana ifade etmez ,

İlk İnsanlar ve Tarihin Başlaması

Yazan : Bûrhan Saraçoğlu

Bugünkü medeniyeti meydana getiren insanların ceddinin ne zaman ve ne şekilde başladığını bilmek her halde faydalıdır. Bu yazımda bunu hulâsa edeceğim.

Arzın tarihi, arzın sahne olduğu hadiseler bakımından beş devreye ayrılır. Her devreye "zaman," adı verilir. Bu zamanlar ilk zamana, birinci zaman, ikinci, üçüncü dördüncü diye Jeolojide bir tasnife tabi tatulmuştur. Bu yazıda mevzuumuzu alâkadar eden dördüncü zamandan ve bilhassa bu zamanın en mühim hususiyeti olan insanın zuhurundan bahsedeceğim. Dördüncü zaman başlıca iki devreye ayrılır. Pleistosen, Olosen. İnsanın dördüncü zamanın Pleistosen devrinde meydana geldiği yapılan araştırmalardan anlaşılmıştır. Bu devrede teşekkül eden tabakalar arasında insana ait fosiller bulunmuştur. Bunun en güzel örneği Asyanın cenubîşarkisindeki Fellenk Hindistanı denilen adalardan Cava adasında 1892 de bulunmuştur. Bu insan fosili bir kafa taşı ile bir uyluk kemiğinden ibarettir. Bunu alimler diğer kemikleri de tahmin edip birleştirerek bir insan iskeleti meydana getirmişlerdir. Bu ilk insanlara ait olduğu zan olunan bu iskelet Dr. Öjen dö Buva ayakta duran maymun manasına Ptekanthropüs Erektüs ismini vermiştir. Bu ilk insanların kafası Orangotan, Şampanze ve Goril denilen maymunların kafa taşı ile bugünkü insanın kafa taşı arasında bir hacme maliktir. Bu kafa tasında alın arkaya doğru yatık; kaş altı kavisleri ileri doğru çıkıktır. Oyluk kemiğine gelince: Bu kemik düzdür. Bu da anlatır ki bu insan iki ayağı üzerinde doğru duruyormuş. Halbuki maymunlarda bu kemik eğridir.

1856 da Almanyada Bavyera eyaletinde Neandertal mağarasında yine Pleistosen tabakaları arasında tam bir insan fosili bulunmuştur. Bu fosil şimdiki insan kemiklerine çok benzemektedir. Kafa taşı ve iskeletin muhtelif cihetleri itibarile maymuna da çok benzemekte imiş. Bu insanın boyu 1, 60 dır. Kol ve bacak kemikleri kısa, kalın, çene kemikleri öne doğru çıkık, alın arkaya doğru yatık kafa taşı arkaya doğru hacimlidir. Uyluk kemiği hafifce eğridir. Bu Neandertal adamının

ilk insanlardan biri olduğu fakat Pleistosen devrinde glasyeler devamınca yaşadığı için kendisini dış tesirlerden korumak gayesile mağaralarda daima eğilerek yaşıyan aya mecbur olduğundan uyluk kemiğinin eğri olduğu anlaşılmıştır.

Almanyada Haydelberg de, İngiltere ve Fransada daha bir çok ilk insanlara ait fosiller bulunmuştur. 8 sene evvel Çin Pekin şehrinde yine bir insan fosili bulunmuş adına Homo Pekinensis veya Sinantropüs denmiştir ki bu fosil insana daha benzer bir şekildedir.

Bütün bu bulunan insan fosillerinin sahipleri hepsi ayrı ayrı yerlerde mi zuhur ettiler? Yoksa birbirinden mi? Doğdukları henüz anlaşılamamıştır. Şurası muhakkak ki bugünkü insan insana benzeyeni maymunlara yaklaşan bir ceddten geldiği tekâmül nazariyelerine uygun gelmektedir. İnsanın dördüncü zaman arazisi tabakaları arasında bulunan eserlerine göre insan sınıfı muhtelif safhalara ayrılmıştır. Bu safhalar insanın nasıl devreler geçirdiğini öğretir. Bu safhaları umumî olarak ikiye ayırırız. 1 - Paleolitik 2 - Neolitik dir. Paleolitik : kesme veya yontma taş devridir.

Neolitik : cilâlı taş devridir.

Paleolitik devrede insanlar sert taşların yontulması kendilerine lâzım olan müdâfaa aletlerini meydana getirmişlerdir. Ve bu devrin sonuna doğru bazı tabiat manzaralarını ve hayvan resimlerini de kemikler üzerine veya taşlar üzerine yontarak ve çizerek yapmışlardır.

Neolitik devrindeki insanlar ellerindeki taş silâhları birbirine sürterek parlatmışlar yani cilâlamışlardır. İnsanlar Neolitik devrinde cilâlı taşlarla beraber madenleri de işlemeğe başlamışlardır ki bu devre de Bakır, Tunç ve Demir safhalarına ayrılır. Demir devri ile cemiyet hayatını kurmuşlardır ki işte bu safhadan itibaren "TARİH," başlamıştır. Bu devrede insanlar ziraata ve hayvanları ehlileştirmeğe başlamışlardır. Demir safhasından evvelki insanın geçirdiği Paleolitik ve Neolitik devirlerine "Tarihten evvelki zamanlar," , demir safhasından sonraki zamanlara da "Tarihî zamanlar," denir ki bu zamanlarda yazı da kullanılmaya başlamış ve hadiseler artık tesbit edilmiştir.

KAHRAMANLAR

Thomas Carlyle

Sair Kahraman

Dante — Shakespeaere

—Salı 12 Mayıs 1840 de verilmiş olan III üncü Konferans—

Tercüme : M. N. Arda

Ulihiyet olarak kahraman, peygamber olarak kahraman eski zamanların yetiştirmeleri olup yeni asırlarda yeniden zuhur edemiyeceklerdir. Onların zuhuru bir idrâk kabalığına vabestedir ki buna da mahzû ilmî malûmat mahal bırakmamıştır. Hayranlıklarının ve sevgilerinin ilcasile kendi benzerlerinin bir ilâh ve yahud da bir ilâhın sesi ol'üğünü düşünbilmeleri için insanların ilmî kalıplardan boş ve yahut heman heman boş bir dünya içinde yaşamaları lâzımdır, denebilir. Üluhiyet ve peygamber geçmiştir. Şimdi kahramanımızı artık daha az iddiakâr hem de daha az kabil münakaşa olan şair seciyesine bürünmüş olarak göreceğiz ; bu seciye ise daimidir. Şair her devre ait olan bir kahraman simasıdır; bir şair dünyaya her devirde gelebilir. Ve her devirde en eskisi olduğu gibi en yenisi de buna vücud verebilir. Ve bu sırf tabiatın bileceği bir iştir. Tabiat bir kerre dünyaya bir kahraman ruh göndermesin, o ruhun bir şair olabilmesi her asırda kabildir.

Kahraman, peygamber, şair — filhakika büyük adamlara muhtelif zaman ve mekânlar nisbetinde muhtelif isimler vermekteyiz. Onlara bu muhtelif isimleri vermekliğimizde onlardaki istidat veya inkişaf ettikleri muhitlerdeki tenevvüden ileri geliyor; bu aynı prensibe göre daha çok isimler verebildik. Aynı zamanda anlaşılması mühim; vakia olarak, muhit farkının bu kabil tefrikin başlıca menşeiini teşkil ettiğini kaydedeceğim ki; kahramana içinde doğduğu dünyaya göre şair peygamber, kral, rahip veya istediğiniz bir isim verilebilir. İtiraf ederim ki hakikaten büyük hiç bir insan tanımadım ki

her türlü insan olmasın. Bir kürsüye yerleşip kıt'alar yazmaktan başka bir şey yapamayan bir şair asla büyük kıymette bir şiir yazamayacaktır. Kendisi de hiç olmazsa bizzat bir kahraman muharip değilse kahraman muharibi terennüm edemiyecektir. Onda bir siyasî bir mütefekkir, bir kanunşinas, filozof ruhu olduğunu tasavvur ediyorum; O bunlardan birini şu veya bu derecede olabilirdi, zira hepsidir. Yine aynı suretle Mirabonun, bu ateşin büyük kalbin, ruhunun ateşile her kesi hüngür hüngür ağlatacak bir kudrette olan Mirabonun, eğer hayatının akışı ve gördüğü terbiye onu bu cihete sevk etseydi nasıl olup her kese tesir edecek şiirler, trajediler, poemler yazamayacağını anlayamıyorum. Bir büyük adam için büyük esaslı vasıf şudur: İnsanın büyük oluşu. Napolyon Österliç muharebesi gibi sözler söylemiştir.

×IV üncü Luitin maraşalları da bir nevi edibdirler. Turrenne'nin lâfları hazakat ve dehâ doludur. Tabkı Samuel Johnson'nın sözleri gibi. Büyük kalp, derin bir surette gören nafiz bir nazar: İşte meselenin can alacak noktası. Rast gele hiç bir kimse, dünyanın ne tarafında olursa olsun, bu mevhibelere malik olmadan asla muvaffak olamaz. Petrarque ve Boccace'ın siyasî memuriyetlerde aynı suretle muvaffak oldukları zan olunuyor; buna inanmak da kolaydır; zira bu işlerden daha zorlarını başarmış bulunuyorlardı! Bir şarkıcı doğmuş olan Burns ise daha mükemmel bir Mirabo olabilirdi. Shakespeaere'ye gelince — onun en yüksek derecede ne olamayacağını tahmin imkânsızdır.

Tabiatın da insana muhtelif istidatlar verdiği doğrudur. Tabiat diğer insanlar gibi bütün büyük adamları da aynı kalıpta dökmez. İstidadda muhakkak ki tenevvü vardır ; fakat bu tenevvü hadisatta namütenahi derecede çoğalır; bir de üstelik ekseriya bu sonuncular nazarı itibara alınır.

— Sonu Var —

Irak menzilleri

Tefrika № 13

Yıl 1916 Genel savaşta
Yazan : Atalutfi Özdil

Bağdattan ayrıldıktan sonra Samerradan çıktık Tekride geldik. Burası bir nahiye merkezidir. Dicle kenarında yüksek kayalar üzerinde kurulmuş bir köydür. Tepenin üzerinde beyaz çadırlar görülüyor büyük Kızılay Bayrakları birer mela-ike kanadı gibi rüzgarın eşiminde çırpınıyor. Arap çöllerinin kızgın kumları üstünde yaralanmış sarı benizli Türk kahramanları birer sedye üzerinde geliyor. Yaralıların iniltisinden çadırlar arasında dolaşamıyor. Beyaz gömlekli doktorlar ve hasta bakıcı hemşireler kolu sıgali, bu çadırdan o çadıra koşuyorlar. Biz dört arkadaş bu yaralı arkadaşlarımıza erzak yetiştirmekle meşgulüz. Derinden derine top sesleri geliyor. Yerleri sarsıyordu. Türk topçusu düşman topçusunu susturmak için batarya ile ateş açıyor. Ta uzaklarda hurma ormanları içerisinde Türk süvarileri yaya cengi yapıyorlar. Tebe-mizde Arabistanın cehennemî güneşi kaynamış bir bakır gibi beynimizi yakıyor.

Vücudumuzdan çıkan terler elbisemizin üstünde tuzdan haritalar çiziyor. Arap aşiretleri çöllerde erzak kollarını vuruyor ve yalnız kalmış Türk askerlerini avlıyor.

Kulaktan kulağa kötü haberler geliyor.

Ordumuz kademe kademe geri çekiliyor. Ve biz şımartmış arapları korkutmak için uydurulmuş telsiz telgraf haberlerini bu Türk düşmanlarını okuyoruz:

(20000) Kişilik Türk Ordusu Halepten buraya hareket etmiştir. Ve bu gün yarın gelmek üzeredir. Yalan haberleri işiten araplar korkuyorlar ve istediklerimizi bulup getiriyorlar. Bu acıklı haller bir ay kadar sürdü; ve bir sabah Dicle nehrinin üzerinde (8) kadar şatur dolu Türk piyade askeri Tekrit sahiline yanaşiyor. Ve bize anlatıyorlar: Almanların politikasızlığı Amerikalıları gücendirmiş. Amerikan donanması

itilâf devletlerine yardım için asker getiriyor. Netice bizim taraf zararlı çıkacak.

Ertesi gün bütün hastaneler Musula doğru hareket emrini aldılar. Develer ve eşeklerle yola çıktık.

Nehir kenarından çölleri geçiyoruz.

Ağır yaralıların arasında idik.

Ali Osmanla Memiş onbaşı iki tarafımdan kollarıma girmişler. Topallıya; topallıya yürüyorlar. İkisinde yaraları kasıklarındandır. Memiş onbaşının yarısından her adımda bir, kanlar sızıyor ve kendisi aldırıyor.

Üçümüz yarenlik ederek yaralı arabalarının arkasından yürüyoruz. Neferim Süleyman sol gözünü Çanakkale savaşında kaybetmiş, yaşlı bir asker.

Kendisine Süleyman dayı adını verdik.

Vadiyi cehennem = cehennem deresi karşısına geldik.

Buralarda hakikaten sıcaklar cehennem ateşi gibi yakıyor.

Mataralarınız boşaldı, susuzluktan dudaklarımız çatlıyor.

Bana verdikleri bir katırı Süleyman dayı ile ağırca bir yaralıya terkettim. Ben ayaklarımızdaki sarı ve hafif Avusturya çizmeleriyle çok iyi yürüyorum.

Süleyman dayı.. Mataralarımızı doldurmak için cehennem deresinin öteki tarafına arkadaşlarla beraber geçti. daha yollarımız pek uzundu. İki yaralı ile biz geride kaldık. İlerler de kafilemiz ağır ağır gözden kayboldu. Onların çevrildiği çıplak bir dağın aksi tarafından üç arap süvarisi göründü. Elllerinde askerlerimizden aldıkları mavzerler pırıldıyordu.

Bunlar geriye çekilen ordumuzu arkadan vuran arap aşiretlerinin haremileri idi. Bu eşkiyanın gelişinde hayır yoktu. Bunlar bizi soymağa geliyorlardı. Yaralıları yürütmeğe başladım. Keskin ışıklar çalarak önümüzde ilerleyen kafilemize haber vermek istedim. Fakat bu hayinler meseleyi anladılar ve atlarını koşturmağa başladılar. Yanımıza geldiklerinde mavzeri göksüme dayadılar ve (Hamsin lira) dediler.

Ben bu adamların huyunu bildiğim için mataramı ve çekimi alırlarken ses çıkarmadım.

Zamanımızın Büyüklüğü Ve Şiiri İlmin Mucizeleri

Isparta Orta Okulu Direktörü
Hilmi Dilmene hürmetlerle
Tercüme eden : M. N. Arda (*)

HERRIOT :

Bir kaç sene evvel, güzel San'atlar ve Teknikler Sergisi hazırlanmaya başlandığı esnada, içlerinde Bay Geon Perrin ve Langevin de bulunan bazı âlimler Harny de Gouvenel,,den keşfiyata bir saray hasredilmesini istediler. Teklifler derhâi kabul edildi. Fransa bunu başarmakla mübahî oldu ve terbiyemiz için çok kısa olan bir müddet zarfında, ziyaretçiler (adetleri takriben ikibuçuk milyonu bulan ziyaretçiler) genç ve münevver kimselerin delâletiyle, insanın alın yazısını değiştirebilmiş olan ve matematik, astronomi kimya, biyoloji şübelerine ayrılmış bulunan ihtiraatı müşahade edebildiler. Bu seyredilen şeylerin bize neler öğrettiğini ve 1937 senesinin ilminin ne durumda olduğunu elbet bizzat âlimlerin hulâsa etmesi ve söylemesi gerekti. Onlar gerçi bunu henüz yapmamışlarsa da bir gün gelip yapacaklarını ümit edebiliriz. Bu suretle halin filozofisi telekki edebileceğimiz şey'i öğrenmiş olacağız. Filozofisini ve Şiirini, Zira zekânın gittikçe büyüyen zaferini tabiatın namütenahî tahavvüller arz eden hadiselerinin kanununa ırcamın güzelliğini takdir ettirmek için uzun uzadıya deliller getirmek lâzım olmadığı kanaatindeyim. Leonard de Vinci,,nin estetiği anlayışı da böyle idi. Lâkin Keşf Sarayının bizim için, biz orta kültürlü Fransızlar için, kurulduğu fikrindeyim. O halde intibalarımı hulâsa etmeli ve anlatmalıyım. Yapmak istediğim şey'in, bir mukayese açıkça anlaşılmasını temin adecektir. 1848 de genç bir filozofi aggregé,,si, içinde bir rol oynamaya çağrıldığı dünyanın ne idüğünü anlamının lüzumlu olduğunu his ederek külâhını önüne koymuş ve düşünmüştü. Bu agregé,,nin ismi Ernest Renan idi.

(*) M. N. Arda parfü Lisemiz Edebiyat öğretmeni Muammer Necip Tanyelinin yazılarında kullanılmaktadır.

Bu tahakkikten meşhur bir eser doğdu. İlmin istikbali bilmek ihtiyacını o, Promethée ile senbolize edilmiş bir süikast olarak tasavvur ediyordu. Hakkı da vardı. İlimden mütemadiyen koparılmış bir malûmattır.

Ruhla Madde Arasındaki Doello-Matematik, Fizik, Kimya

Bu muhteşem ansiklopediden bazı misaller almakla iktifaya mecburuz. Fakat bu misallerin manidar olmalarına dikkat etmemiz lâzımdır.

Keşf Sarayından aldığım belli başlı intiba madde ile ruh arasında edilmekte olan düellonun havsala almaz genişlikteki harp sahasıdır. Bu ilmin merkezî uzletgâhı matematik mabedindedir ki Bay Emile Borele baş rahibidir. Belki de bana diyeceksiniz ki :

Bari bu tecrübe mabedinin, bu sarayda bulmak iddiasında bulunduğunuz güzellik şâşâsından mahrum bulunduğunu söyleyiniz.

Hayır hiç de öyle değil. Matematik, adetlerinin mimarisile bana sessiz bir musiki hissini vermektedir. Ne vakit olduğunu tayin etmek aşikâr surette güç olan insanın, ellerinin parmaklarını sayarak, mücerred adet fikrini ayırt ettiği devirleri düşünen kimse kendini muhakkak ki heyecana kaptırır. Bu devirler muhakkak çok eskidir, zira birinci sülâleden itibaren, İsadan 3300 sene evvel, Mısırlılar milyona kadar sayıyorlardı. İsadan 1800 sene evvelden itibaren de kesrî adetler hesaplanıyor, air ve basit hacimler ölçülüyordu. Sonra Demonstration,,ı icad etmiş görünen Pythagore geliyor ve Carré de L'hypoténuse davasını tedris ediyor. O vakit Gerek vuzuhunun aydınlattığı, içlerinde Euclide ve Archimede bulunan, parlak riyaziyyun silsilesi başlıyor.

Uzun bir kültürel geceden sonra kesri aşarî usulü bulunuyor ki, Hindistanda doğmuş ve 1200 senesine doğru Avrupa yayılmıştır. Descartes hendesei tahliliyeyi yaratıyor ve fikir âlemini değiştiriyor. Zamanımızda riyazî ilimler harikûlâde bir inkişafa mazhar oluyor ve diğer ilimlere yol gösterip yardım ediyor. Üç buudlu mekânlardan fazla mekânları bulmağa uğraşan etüdleri idare ediyor, fiziğin, astromominin harikulade keşiflerine vuzuh veriyor.

(Sonu var)

Edmond Rostand CYRANO De BERGERAC

Beş Perdelik Komedi

((BİRİNCİ PERDE))

Bourgogne Otelinde Bir Temsil :

Tercüme Eden :
M. M. Arda

1640 Tarihinde Bourgogne Otel salonu : Temsiller için tanzim edilmiş ve süslenmiş pom oyunu oynanmaya mahsus bir hangar gibi yer.

Salonun şekli mustatildir ; köşeden görünmektedir . O suretle ki sağdan , birinci plândan , arkaya doğru giden ve arka plânı teşkil eden, dılgılarından biri soldaki diğer dılgıla bir köşe teşkil ederek birleşmiştir. Yani sahne mustatilin ön zaviyesinden görünmektedir.

Bu sahnenin her iki tarafında, kulisler boyunca sıralar sıkıştırılmıştır. Perde bir birinden ayrılabilen iki halıdan vücuda getirilmiştir.

Arlequin mantosu denilen ve üzerine, perde kalktıktan sonra görülebilecek veçhile, perdeler asılmış bulunan sahnenin heman perde arkasındaki kısmın üstünde Krallığın silâhları asılmıştır. (+) Estrade'den salona geniş basamaklarla inilmektedir. Bu basamakların her iki tarafı kemanların yeridir. Firdola, kandiller.

Sahnenin her iki yanında üstüste balkonlar vardır ki üst sıradekiler localara bölünmüştür. Tiyatronun sahnesini teşkil eden parterde ise mevkii mahsuslar yoktur Parterin nihayetinde yani sağda birinci plânda, kademe teşkil eden bir kaç sıra ve yukarıdaki yerlere doğru çıkan ve ancak bir kaç basamağı görünen merdivenin altında küçük avizelerle ,

(+) Seki Peyke gibi yüksek bir yer ...

çiçekli vazolarla, kırystal bardaklarla, çörek dolu tabaklarla, içkilerle süslenmiş büfemsi bir yer.

Salonun arka ortasında, locaların bulunduğu balkonun altında tiyatronun medhali bulunmaktadır. Bu büyük bir kapudur ki seyircileain içeri girmesi için aralanmaktadır . Bu büyük bir kapunun kanadları üzerinde, bir çok yerlerde ve büfenin üstünde kırmızı renkli ilânlar asılmıştır.

Bunlarda :

“ La Clorise „ kelimesi okunmaktadır.

Perde açıldığı vakit salon yarı karanlıktır ve boştur. Parterdeki avizeler yakılmak için aşağı çekilmiştir.

Birinci Sahne

Halk yavaş yavaş gelir. Süvariler, Burjuvalar, seyisler, Pajlar, Karmayolacı, Kapucu ilh Sonra Markiler, Cuigy, Berisaille, Satıcı kadın, kemanlar, ilah ..

(Kapunun arkasından bir takım seslerin öğultusu gelir. Sonra bir süvari şiddetle içeri girer)

KAPUCU , (Arkasından girerek)

Hey ! on beş kuruş versena !

SÜVARİ

Ben anafordan girerim

KAPUCU

Niçin ?

SÜVARİ

Ben maiyet erkânının hafif süvarisiyim !

KAPUCU (Henüz girmekte olan diğer bir süvariye)

Ya siz ?

İKİNCİ Süvari

Ben para vermem .

KAPUCU

Lâkin .

İKİNCİ SÜVARİ

Ben silahşorum.

BİRİNCİ SÜVARİ (İkinciye)

Oyun ikide başlayacak, parter

Bomboş . Kılıç talim edelim.

(Yanlarındaki meçlerle çatışrlar)

Bir PAJ , (Girerek)

Hişt . . Flanquin . . .

BİR DİĞERİ , (ki henüz girmiştir .)

Şampanya ?

Birinci, (Cebkeninden çıkardığı oyun vasıtalarını göstererek)

İskambil , Zar.

(Yere oturur)

Oynayalım.

İKİNCİ , (Aynı suretle oturur)

Oynayalım külhanım

Birinci Paj

(Cebinden bir parça mum çıkarır ,

yakar ve yere yapıştırır)

Efendimden biraz aydınlık apardım.

BİR MUHAFAZ , (İlerleyen bir çiçekci kıza)

Doğrusu ışıklar yanmadan gelmeniz çok hoş.

(Belinden kavrır)

DÖĞÜŞÇÜLERDEN BİRİ , (Bir meç darbesi yiyerek)

Tuş !

KUMARCILARIN BİRİ

Trefl !

MUHAFAZ , (Kızın peşini bırakmıyarak)

Bir öpücük !

ÇİÇEKÇİ KIZ , (Kendini kurtararak)

Görüyorlar !

MUHAFAZ , (Kızı karanlık tarafa çekerek)

Tehlike yok !

BİR ADAM , (Beraberlerinde eğlencelik getirmiş olan

diğer kimselerle oturarak)

Oyundan evvel gelince, eğlencelik vakit geçirir.

Bir Burjuva

(Çocuğunu elinden çekerek)

Oraya oturalım, oğlum

BİR KUMARCI

Kare

BİR ADAM, (Paltosunun altından bir şişe çıkarır ve oturur.)

Bir ayyaş

Bourgongne şarabını

(İçer)

Bourgogne Otelinde içmelidir !

BURJUVA , (Oğluna)

İnsanın kendini batakhane zannedeceği geliyor ?

(Ayyaşı bastonunun ucu ile işaretle)

Ayyaşlar

(Süvarilerden biri onu iterek)

Döğüşçüler !

(Kumarcıların ortasına yuvarlanır)

Kumarcılar !

MUHAFAZ (Kıza göz açtırmıyarak)

Bir öpücük !

BURJUVA (Oğlunu şiddetle uzaklaştırarak)

Tövbe Estağfurullah !

Bu kepazeliklerin böyle Rotrou'nun

Oynadığı bir salonda olması ne acı !

Delikanlı

Corneille in de !

(Bir çok pajlar el ele tutmuş

Hora teperek ve şarkı

söyleyerek girer)

Tra la la la la la la la la la ler . . .

KAPUCU (Bunlara çıkışarak)

Pajlar, kepazeliğin lüzumu yok !..

BİRİNCİ PAJ (Hasiyeti kırılarak)

Oh ! Bayım ! bu şüphe !..

(Şiddetle kapucu arkasını döner dönmez)

Yanında sicim var mı ?

İKİNCİ PAJ

Hem de oltası

BİRİNCİ PAJ

Yukarıda birkaç peruka avlarız

BİR KARMANYOLACI (Eşkiya kılıklı bir çok

kimseleri etrafına toplayarak)

Hey! acemi yankesiciler, geliniz size öğretelim :
tâki ilk hırsızlığınızda acemilik edip ...

İKİNCİ PAJ (Yukarı balkonlarda
oturmuş olan pajlara bağırarak)

Ulan; Patlangaçlarınızı getirdiniz mi?

ÜÇÜNCÜ PAJ (Yukarıdan)

Nuhutları da :

(Üfler ve nuhutlar yağmur gibi yağar)

DELİKANLI (Babasına)

Ne oynayacaklar ?

BURJUVA "Clorise ,"

DELİKANLI

Kimin eseri ?

BURJUVA

Bay Balthazar Baro'nın bir piyesi!

(Oğlunun koluna girerek merdivenlerden
çıkarak)

KARAMAYOLACI (Hempalarına)

Papasların dantelalarını aman vermeden kesiniz!

BİR SEYİRCİ (Diğer bir seyirciye köşe minderini göstererek)

Bak, "Cide", in ilk temsilinde orada
oturmuştum!

KARAMANYOLACI (Parmaklarını bir şey arayormuş gibi
maharetle kullanarak)

Saatlar

BURJUVA (İnerken oğluna)

Çok meşhur aktörler göreceksiniz.

KARAMANYOLACI (İnce belirsiz hareketlerle bir şey aşırı-
yormuş gibi yaparak)

Mendiller

BURJUVA

Montfleury.

BİRİ (Yukarıda balkondan bağırarak)

Avizeleri yakın artık yahu!

BURJUVA

Bellerose, L'Épiy, la Becuyre
Jodelet!

BİR PAJ

(Partere)

SATICI KADIN

İşte satıcı kadın!

(Büfe arkasından görünerek)

Portakal, Süt,

Çilek şurubu, ekşi ağaç kavunu ...

(Kapıda Şamata)

KADIN SESLİ BİR ERKEK

Yer ver kaba herif!

BİR MABEYN UŞAĞI (Şaşarak)

Markiler!... Parterde ha?

DİĞER BİR UŞAK

Oh: birkaç dakika için.

(Bir çok küçük markiler girer)

BİR MARKİ

Bu nasıl iş: biz çulha tacirleri gibi erkenden
kimseyi rahatsız etmeden, ayaklar çiğnemen
geleceğiz ha. Tüh allah müstehakını versin!

(Kendini biraz evvel girmiş olan centilmenlerin
karşısında bulur)

Birissaille! Cuigy!

(Tehallükle ve gürültü ile kocaklaşırlar)

Cuigy

Sadık arkadaşlar ...

Fakat vay canına, tam da mumların önüne gel-
gelmişsiniz ...

MARKİ

Ah! Bu bahsı kapatınız! Öyle öfkeliyim ki ...

BİR DİĞERİ

Aldırma Marki, işte yakıcısı geldi!

(Salon yakıcısının girişini selâmlayarak)

Ah! ...

(Yakılan avizelerin etrafına toplanırlar. Bazı
kimseler balkonda oturmuşlardır. Lingière partere
Christian de Neuville, in kolunda girer;

Lingière çeki düzenden mahrum elbiselerile
kibar ayyaş tiplerinden biridir. Christian'ın
biseleri de aynı vaziyette olmakla beraber fakat
biraz modası geçmiştir. Meşgul görünür localara
bakar.)

Mabadi var

AYRILMAK!...

8 - 2 - 38

Günün kızılığını dik Honazlar emince ,
Fadimenin yamaçta kesilince gür sesi ,
Yol verdi yıldızların ışıklarına gece ,
Derelerde can verdi söğütlerin gölgesi.

SSS

Eski bir kilisenin köhneleşmiş bir çanı ,
Koca bir gün sekerek üç defa inil dedi.
Mağrur bir homurdanış kapladı dört bir yanı,
" Başını öne eğ ve göz yaşını sil!" dedi.

SSS

Dudaklarda kuruyan gizli bir haykırış yok ,
Sade buğulanmış bir pencereden bakış var.
Uzun, donuk raylarda artık kımıldanış yok,
Sade mazi denen bezde işlenmiş nakış var .

SSS

Gecenin karanlığı Honazlara sinince ,
Yalınızlık, türküsünü söyletince her kese,
Odama penceremden hafifce doldu gece .
İçim bir mezar oldu, çığlığa benzer sesel .

CE. M. Kın.

HAYAT

N. Keçeli

Bir damla su oldum da Çarpıldım taştan taşta,
Şimşek gibi çaktım da kendi ziyamdan korktum,
Zincirlere vuruldum ramoldum ihtirasa
Bazan durgun bir deniz, bazan hızlanan oktum.

Bir volkan gibi çoştum, lâvlarım yeri yaktı ,
Diz çöktüler önümde kadın, Servet, aşk, herşey
Ömrüm-coşan, çağlıyam bir nehir gibi aktı
Mazim bana hıçkıran ninni söyleyen bir ney

Göl Yeşili Gözlü kız: Arethuse

Yazan : Ce. M. Kın.

Masmavi bulutsuz bir göğün üzerinde avizeleştigi bir orman. Güneş sıcaklığı ve bol ışıklarla bu sık ağaçlı ormanı yıkıyor. Ses yok. Ortadaki, yeşilliğin kenarında bittiği ve daha tatlı yeşilliklerin başladığı göl suları durgun. Tanrı İpnos'un nefeslerini ormanın en küçük çiçeklerine üfeledikten sonra rüzgârda uyumuş.

Ufak bir mincecik, üzerindeki keleşuğı uyandırmamak için kımıldamadı. Bir ağacın en üstündeki yaprak sıcaktan kendisini büsbütün sapının üzerine bıraktı.

* *

Göl suları, çıplak bir ayağın temasile titredi, ürperdi. Bir vücudun kendisine sulara bırakmasile büsbütün dalgalandı. Ve bir dalgacık, bu haberi sahillere ulaştırmağa giderken arkasından kendisi gibi sayısız haberciye sürükledi.

* *

Gölün durgun bir kenarında, ağaçların su üzerinde yaptıkları gölgeler uyandı. Sarmaşıklar ağaçları uyandırdı. Minecigin üstündeki keleşuğ göle doğru uçu. Bir ağacın en üstündeki yaprak gerindi. Ve yüzünü göl sularına çevirdi. Rüzgâr duymayanlara bu haberi fısıltılarla söyledi.

Hepsi, bütün orman nenfayı, onun yıkanışını görmek için uyandılar. Arêthuse, avuçladığı suları güneşe gösteriyor, sonra bunları saçlarına döküyor. Damlalar, saçlarının üzerinden güneşten aldıkları sihirli sarılıkları bırakarak bir biri ardınca düşüyor. Orman gene sessiz. Fakat bu sefer Tanrı İpnos'un değil aşk ilâhı Eros'un sihirli eli ormanı okşadı.

* *

Pan, ormanın neden bu kadar sessizliğe ramolduğunu uzun dikenli, parlak renkli bir çiçeğe sordu. Çiçek ona yapraklar arasında kalan ufak bir aralıktan yeşil göl sularını gösterdi. Yıkanan Peri kızıydı. Pan'ın sevgilisi. Pan, enli dudaklari çerçevelenen büyük ağız etrafında beliren tebesüme benzer bir gülüşle sessizce " Oh! „ dedi. " kaç gün varki seni görmiyorum Arêthuse? Ne olur haberin olmasın sana burada olduğunu haber vermesinler de seni azcık böylece seyredeyim. „

Fakat bu sırada parlak tüylü bir kuğu göle doğru uçu. Pan bu haberciye tutmak için atıldı. Yeni yeşermeye başlayan bir kaç fidanı ezdi. Orman birden fısıldaşmağa başladı. Nenfa etrafına bakındı. Artık kollarile suyu okşayarak çıkardığı hafif müziğe benzer sesler duyulmadı. İri yeşil gözlerinin bakışları sahillerde dolaşırken Pan ile karşılaştılar.

Peri kızı bir an için şaşırdı. Sonra uçlarında daha damlalar parıldıyan saçlarını omuzlarına atarak gölün kenarına çıktı. Bu güzel vücudun çekingen hali Pan'ı büsbütün ihtirasın kucasına atınca Arêthuse'ü bir an evvel kollarında görmek için koştu. Fakat Nenfa kendisini bu iri vücudlu canavardan kurtarmak için uçarcasına kaçmava başlamıştı bile

Ormanda gene sesler kesildi. Hepsi bu kuvalamacayı seyreliyorlar şimdi! Sarmaşıklar Arêthuse'ün geçmesine müsaade ettikten sonra sıklaşıyorlar. Fakat iri vücudun kuvvetine karşı gelemiyorlar ki ...

Pan, ağzından salyalar saçarak bağılıyor, " kaçma artık Arêthuse kaçma. Nasıl olsa yakalayacağım seni ... Ah Eros! Ah yalancı ilâh. Sana o kadar yalvardım da ona benim aşkımdan biraz vermedin. Elimden gelse seni zencire vurur cehennemın en kızgın yerlerine atardım. „

Peri kızı inliyerek yalvarıyor, " kuvvetim kalmıyor, yakalanacağım. Ulu Jupiter ne olur bana az daha kuvvet ver ... Ey zaman Tanrısı Kronos! Neden artık karanlıkları saliver-

miyorsun? Bırak şu düşmanları olan aydınlıkları yensinler artık ! „

Pan, “işte yakalıyorum seni Arethuse. daha kaçacakmısın?„

Nenfa, son defa iri yaşlı göl yeşili gözlerle semanın maviliklerine yalvardı, “ kurtar beni , Ulu Jupiter , beni kurtar ! „

Jupiter mırıldandı, “ Bir memba ol Arêthuse!

O an, ayağı takılıp düşen Nenfa eridi . Yüzünde, her ıstıraptan kurtulmanın tebessümü belirdi. Gözlerinden parlak iki damla yaş hafif çukurlaşan toprağa karıştı. Çukurun içine sular doldu...

Sular kaynamağa başladı...

Hafif kıvrımlarla sıçramalarla yükseldi sular...

Ve... Arêthuse kayboldu.

Bu eriyişi, kayboluşu gören Pan membayı sarmak kucaklamak istedi.

Su damarcıkları iri kıllı kolların üzerinden tutunamadan kaydılar. Ve Pan membayı kucaklamaya çalıştıkça sular daha yükseldi.

* * *

Sular, oynaşarak göle doğru aktılar ...

Küçük mincecik başını eğdi ...

Rüzgâr sustu. Kronos gece karanlıklarını azat etti ...

Bir ağacın en üstündeki yaprak karanlıklar içinde kayboldu...

Kuşu kuşu yavaş ve melodili bir hareketle boynunu kıvırdı.

* * *

Ve ormanın üstünde yıldızlı bir gök yakamozlanmaya başladı...

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU

Sicil No: 255.7.2/24/807880

DERGİLER İNANÇ : DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ 23-25 (1939)

Markası: .MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

